

www.nauka.zinet.info

4

Південноукраїнський гуманітарний альянс
Громадське об'єднання «Громадянська дія»

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СВІТОВОЇ НАУКИ

Збірник статей
учасників двадцять п'ятої
Міжнародної науково-практичної конференції
**"ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
СВІТОВОЇ НАУКИ - ХХІ СТОРІЧЧЯ**

Том 1
Науки гуманітарного циклу



Запоріжжя 2014

ЗМІСТ

Секція «Історія, право та міжнародні відносини»:

Буравкова А.Г. ПРОБЛЕМА ТАЙВАНЮ В АМЕРИКАНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИНАХ	3
Мороз С.П. ІДЕЯ ДЕРЖАВИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ ХІ–ХІІ ст.	9
Фадеева А.Н. НОВЫЕ ФОРМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПРАВА ГРАЖДАН НА ОБРАЩЕНИЕ	10
Шкрибайло А.П. ШТРИХИ ДО ПОЛІТИЧНОГО ПОРТРЕТУ МИКИТИ ШАПОВАЛА	12

Секція «Психологія і соціологія»:

Сурков В.В. ГЮБРИС КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕСТУПНОЙ ЛИЧНОСТИ	14
Якушенко С.С. ЗНАЧЕНИЕ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА В ПРОЦЕССЕ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛЮДЕЙ С АДДИКТИВНЫМ ПОВЕДЕНИЕМ МЕТОДАМИ ХРИСТИАНСКОЙ ПСИХОЛОГИИ (АЛКОГОЛЬНАЯ И НАРКОТИЧЕСКАЯ ЗАВИСИМОСТЬ)	15

Секція «Філософія і культура»:

Іволга Л.В. ІНСТИТУЦІЙНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ АНІМАЦІЇ УКРАЇНИ 1990-Х РОКІВ	19
Склярєнко Н.В. МОДУЛЬНІ ДИЗАЙН-СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ПАЗЛІВ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ	21
Шумська Я.І. СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ПОТЕНЦІАЛ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ В ХХІ СТОЛІТТІ	23

Секція «Філологічні науки та журналістика»:

Лазуренко Л.А.П., Голубченко Т.Н., Гальченко І.А. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ ПРОИЗВОДНЫХ СУФФИКСАЛЬНЫХ НАИМЕНОВАНИЙ В ХИМИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ	24
Якименко Л.М. ПОРТРЕТНИЙ НАРИС НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ ПРО ГНАТА ХОТКЕВИЧА	26

Секція «Педагогічні науки та освітні технології»:

Керестень І.С., Ковач А.І. ЕКСКУРСІЇ З ПРИРОДОЗНАВСТВА ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ УЖГОРОДА	28
Корельская А.Г. РОЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ФИЗИКИ	30
Logutina N. THEORETICAL BASES OF THE CONCEPT «COMMUNICATIVE COMPETENCE» FOR READINESS FORMATION OF THE PROFESSIONAL FOREIGN COMMUNICATION OF THE FUTURE EXPERTS IN THE SPHERE OF HEALTH PROTECTION	31
Новікова Т.О. МЕТОД ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	32
Остапчук Д.С. АДАПТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ ВГОЛОС АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	33
Проценко О.Б. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ	36
Сизова Т.В. ПОВЫШЕНИЕ ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ К ЗАНЯТИЯМ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ СРЕДСТВАМИ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ГИМНАСТИКИ	37

(емкостное сопротивление); а также имеет смысловую и словообразовательную связь с прилагательными на *-ant*: *important – importance*. Значение таких слов отвечает формуле: *the quality or state of being -ant* и по формуле *V + -ance = N* образует наименования свойств химических веществ: *equivalent – equivalence* (эквивалентность), *chemiluminescent – chemiluminescence* (хемилуминесценция).

Суффиксы существительного *-er, -or* присоединяются к глаголам для обозначения орудия производства, а в химической терминологии -оборудование: *agitate – agitator* (мешалка), *burn – burner* (горелка), *calcinate – calcinatory* (печь для обжига), *calorize – calorizator* (калоризатор), *indicate – indicator* (индикатор), *preheat – preheater* (теплообменник), *promote – promoter* (активатор), *absorb – absorber* (абсорбционный аппарат); *stir – stirrer* (мешалка).

Изучение словообразовательных моделей терминов даёт возможность видеть в производных наименованиях знакомые элементы и устанавливать разнообразные связи, а также способствует более быстрому усвоению специальной терминологии, прогрессу обучения в плане чтения.

Список источников и литературы

1. А. Годмен. *Иллюстрированный химический словарь: Пер. с англ. – М.: Мир, 1989 – 270 с., ил.*
2. *Англо-русский словарь по химии и химической технологии. Ок. 65000 терминов под ред. академика В.В. Кафарова. – М.: Рус. Яз., 1986.*
3. Т.М. Голубченко. *Методичні вказівки до вивчення програмного матеріалу з курсу «Хімія». («Англо-українсько-російський тлумачний термінологічний словник з хімії) для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. –Дніпропетровськ: ПДАБА, 2013. – 29 с.*
4. І.О. Гальченко, Л.А. Лазуренко. *Методичні вказівки до практичних занять з англійської мови до теми: „Словотвір: суфіксація ”(для аспірантів, пошукувачів, магістрів та студентів всіх факультетів академії). Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. - 44 с.*

ПОРТРЕТНИЙ НАРИС НАДІЇ СУРОВЦОВОЇ ПРО ГНАТА ХОТКЕВИЧА

Якименко Л.М.

Україна, м. Луганськ, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

В статті здійснюється журналістико-літературний аналіз очерка Надєжди Суровцової об Ігнаті Хоткевичі. По просьбі жєны І. Хоткевича Платониды Хоткевич публицистка рассказала о своем знакомстве и встречах с известным украинским драматургом, этнографом, бандуристом при разных обстоятельствах, в разных местах. Она вспоминает интересные и неизвестные факты с жизни И. Хоткевича, пишет о культурных мероприятиях Умани, Петербурга, Харькова, в которых он принимал участие. Анализ очерка позволяет проследить творческую эволюцию журналистки и выделить стилевые особенности ее публицистического наследия.

Ключевые слова: Надєжда Суровцова, Ігнат Хоткевич, публицистика, очерк.

Письменницька публіцистика й художньо-публіцистичні жанри журналістики й надалі залишаються найменш дослідженими в українському журналістикознавстві, хоча якраз у нарисах, есе, памфлетах, фейлетонах, етюдах письменники-публіцисти й журналісти порушували важливі, доленосні питання щодо української державності, боротьби за незалежність України, наближали читачів до кращого розуміння суспільно-історичних й політико-економічних процесів, пропонували альтернативний, часто нестандартний, особливий погляд на людей і на світ у цілому.

У зв'язку з цим на особливу увагу заслуговує жанр портретного нарису, котрий не втрачає своєї актуальності й затребуваності протягом десятиліть. Його досліджували А. Аграновський, М. Воронова, М. Варич, О. Глушка, В. Здоровега, І. Михайлин, А. Москаленко, М. Подолян, В. Шкляр, А. Чічановський та ін.

Якщо в СРСР у нарисах побутовали «пафосні образи» [1, с. 4] героїв соціалістичної праці: доярок, механізаторів, машиністів, багатодітних матерів, шахтарів, то сьогодні на шпальтах газет і журналів переважають портретні нариси, у котрих ідеться про політиків, бізнесменів, зірок шоу-бізнесу, у регіональній пресі – про лікарів, учителів, вихователів, юристів. Публіцист або журналіст, що працює в жанрі портретного нарису створює особливий образ, «переробляючи сухі факти з біографії в живі, яскраві, привабливі картинки, розшукує в автобіографії такий епізод, котрий розкриває знану (або нікому невідому людину) по-новому» [1, с. 4], під таким ракурсом, на тлі таких подій, які не можуть не викликати емоцій у реципієнтів.

Нарис – це особливий художньо-публіцистичний твір, адже в ньому фактологічна точність, документальність, соціально-політичний контекст утілено в філігранному, добірному авторському слові, що й наближає цей текст до літератури й публіцистики. Чимало українських письменників і журналістів пропонували увазі читачів проблемні, подорожні нариси, однак найбільшим попитом користувалися й продовжують користуватися саме портретні нариси, адже вони дозволяють побачити й зрозуміти неординарне явище через відображення його в долі окремої особистості.

Майстром художньо-публіцистичних жанрів, особливо нарисів, була й Надія Суровцова – журналістка, літераторка, мемуаристка, людина непересічна, наділена колосальною життєвою силою, причетна до визначних історичних подій. Її художньо-публіцистична спадщина нараховує кілька десятків різножанрових журналістських

текстів. Замітки, статті, нариси, есе Н. Суровцової систематично з'являлися на сторінках вітчизняних і зарубіжних часописів, таких як: «Arbeiterzeitung», «Die Menschheit», «Нова громада», «Большевик», «Українські щоденні вісті», «Робітниця», «Вісті», «Щоденні вісті», «Робітничі вісті», «Вапліте», «Правда», «Металл-Родине», «Правда Севера», «Сеймчанская правда», «Советская Колима», «Красный горняк», «Уманська зоря» та інші.

Публіцистична творчість Н. Суровцової – це спроба осягнути вічні цінності через тривіальні прояви буденності, простежити взаємозв'язок поколінь, відгукнутися на болі сьогодення. Тим більше, що у фондах пам'яті за тривале, трагічне, багате подіями та зустрічами життя зберігалися спогади про цілу галерею людських постатей. Протягом 1980-х рр. із-під її пера вийшли чудові портретні нариси про О. Досвітнього, Ю. Коцюбинського, Л. Курбаса, О. Олеся, О. Степанів, П. Тичину, А. Хомика й багатьох інших, у тому числі – і нарис про Гната Хоткевича. Історія його створення сповнена цікавими подробицями, несподіваними хитросплетіннями долі, неймовірним бажанням публіцистки зберегти й донести до читачів образ талановитої людини з трагічною долею.

У 1965 р. під час екскурсії музеєм Івана Франка в селищі Криворівня Надія Суровцова познайомиться з дружиною Гната Хоткевича Платонідою Володимирівною. Темної зоряної ночі вони згадували Гната Мартиновича. Чимало нового, невідомого розповіла його друг-дружина, гортаючи в пам'яті сторінки яскравого небуденного життя [3, с. 79]. Для багатьох поколінь Г. Хоткевич – український письменник, мистецтвознавець, музикант, актор, режисер – «був романтичним символом українського руху, любові до Батьківщини, її минулого, сучасного та майбутнього, і його многогранний талант відтворився <...> в літературній та музичній творчості» [3, с. 77]. Надія Суровцова познайомилася з відомим бандуристом, коли той приїздив до Умані з концертною програмою у 1910 р. Замітки в місцевій газеті про ці та інші сторінки культурного життя міста були першим її журналістським досвідом. Саме тому зустріч із дружиною кумира була Н. Суровцової таким приємним сюрпризом. Тим більше, що в 1967 р. планувалося відзначення в Москві дев'яносторіччя з дня народження Г. Хоткевича. У зв'язку з цим Пані Платоніда домовилася з головним редактором журналу «Україна» В. Вільним про те, що вони друкуватимуть спогади сучасників, які особисто знали Гната Мартиновича. У листах від 29 грудня 1966 р. та 23 березня 1967 р. П. Хоткевич звертається з проханням до Н. Суровцової «написати коротенькі спогади про ті молоді роки у Ленінграді» [2, арк. 1].

Справа в тому, що свого часу Г. Хоткевич двічі відвідав Петербург і прочитав кілька лекцій для студенток Бестужевських жіночих курсів, на яких навчалася Н. Суровцова. У своєму нарисі публіцистка емоційно описує цю подію: «Аудиторія була переповнена, зібралися <...> і студенти інших факультетів» [3, с. 78]. Платоніда Володимирівна була в захваті від таких «ексклюзивних» подробиць і в кожному листі заохочувала уманську адресатку: «Писати прошу так, як згадуєте – нічого не скорочуйте – у споминах кожне слово дороге» (лист від 5 квітня 1967 р.) [2, арк. 2].

Після петербурзького «чаювання» шляхи Н. Суровцової та Г. Хоткевича розійшлися. Він переїхав до Харкова, був організатором і викладачем учительських курсів з українознавства, вів клас бандури в музичному інституті, а пані Надія жила у Відні, де, окрім усього іншого, активно займалася журналістською діяльністю. Повернулася вона на Батьківщину в 1924 р. і також оселилася в Харкові. Саме тут, у будинку письменників імені Еллана Блакитного, відбулося читання Г. Хоткевичем своєї чергової книги «Богдан Хмельницький» та її обговорення присутніми, серед яких була й Н. Суровцова.

А далі... «темна хвиля, що накопилася пізніше, драматично відбилася на долі письменника» [3, с. 78], і не менш трагічно – на долі Надії Суровцової. 6 грудня 1927 р. її заарештували, звинувативши в польсько-німецькому шпигунстві, і засудили до семирічного ув'язнення в Ярославському політизоляторі. Гнат Хоткевич потрапив за ґрати дещо пізніше – 23 лютого 1938 р. також за звинуваченням у шпигунстві та створенні контрреволюційної націоналістичної організації й згодом розстріляний.

На основі цих подій й особистого знайомства з Г. Хоткевичем журналістка створила портретний нарис, російськомовний варіант котрого надіслала на ім'я М. Зозулі. Той, у свою чергу, мав передати матеріал для друку в грудневому номері журналу «Вопросы литературы». У супровідному листі Н. Суровцова дякувала російському вченому за шире зацікавлення у дослідженні життя та творчості українського письменника, музиканта, художника й за гідне вшанування його пам'яті.

Нарис має характерний підзаголовок «Із спогадів сучасника», не випадково використаний публіцисткою, адже вона була переконана в тому, що «сучасників Хоткевича залишилося небагато» [2, арк. 1], «все вужчим стає коло людей, що знали його особисто, що перебували на різних етапах життя під впливом цієї чарівної людини» [3, с. 77]. Авторка не намагається аналізувати його творчість чи надмірно перенасичувати текст зайвими деталями – для неї важливо показати місце Хоткевича в її власному житті, відтворити ту дивну ауру, ті незвичні емоції та враження, які супроводжували кожну їхню зустріч, наповнити метафоричним, символічним змістом чергову появу на її творчому та життєвому шляху легендарної постаті.

Цій меті й підпорядковано структуру, проспективний заголовок та сюжет нарису. На неповних трьох сторінках тексту публіцистці вдалося вмістити події шести десятків років завдяки «пружинності» часопросторового континууму публіцистичного твору. Читач не знає, що було до і що було після кожної із чотирьох описаних зустрічей Надії Суровцової й Гната Хоткевича, маємо у своєму розпорядженні лише той «виток спіралі», де їхні долі перетнулися й знову розійшлися на тривалий час.

«Мені хочеться навести кілька малюнків таких особистих зустрічей», – обумовлює сюжетну канву Надія Віталіївна. На синтаксичному рівні для поєднання таких «малюнків» авторка послуговується своєрідними інформативними реченнями-містками типу «перша з них (зустрічей – Л.Я.) відбулася десь у 1910 р.», «вдруге стрінулися значно пізніше у Петербурзі», «після революції ми зустрілися знову» [3, с. 77 – 79] – дистантна когезія, виражена словами одного семантичного ряду з темпоральним значенням, розмежовує текстовий континуум на віддалене минуле та авторське сьогодення з чіткою вказівкою на його хронотоп – 1965 рік, Карпати. Сполучники й

частки (наприклад, «І ось аж тепер...» [3, с. 78]) слугують засобом увиразнення логічних та темпоральних відношень між частинами тексту.

Образ Гната Хоткевича твориться авторкою на основі описово-інформативного та аналітико-стверджувального прийомів. Уважний читач одразу помітить відсутність будь-якої критики на адресу героя нарису, натомість має місце оспівування, романтизація, навіть героїзація, що досягається за рахунок використання таких засобів контекстуально-синонімічного увиразнення мовлення, як епітетів («чарівна людина»), метафор («романтичний символ українського руху», «ясноокий володар моїх думок»), синекдох («молодий голос співає про Морозенка», «його ліричний тенор бринів у моїй душі»), персоніфікацій («ідуть ланкою герої його книжок, воскресає його творчість»), перифраз («бандурист у вишиваній сорочці»); на синтаксичному рівні – це градація й ампліфікація («його вивчають, перевидають, обирають темою дисертацій, про нього пишуть критичні статті, проводять вечори, присвячені його пам'яті»), окличні речення («як билося тоді моє дитяче серце!»), про його арешт і розстріл говориться евфемізмом («темна хвиля, що накопилася пізніше, драматично відбилася на долі письменника»). Грішить текст недоречним використанням засобів словотворчого увиразнення мовлення: кальками («учбовий заклад»), «оприділили вибір»), русизмами («юмор», «многогранний»), просторіччями («шклянка»), історизмами («хлоп»), мовними штампами («капітальна наукова праця») та інше.

На особливу увагу заслуговує образ бандури в нарисі. Для Суровцової – це символ любові до України, до її минулого, до її народу, це могутній акумулятор національної наснаги; її срібні струни – ключ до духовного джерела української історії. «Ліричні романси та козацькі історичні думи» під акомпанемент народного інструменту змушували тамувати подих, захоуватися у своє, рідне, обирати життєвий шлях служіння національній ідеї. Авторка окреслює постать Хоткевича саме крізь призму його музичного дару: його спів, ліричний тенор, голос, «що полонить уяву» домінують у зоровому та слуховому сприйманні образу бандуриста. Це не просто літературно-художній засіб. Публіцистка натякає, що саме за свою любов до бандури, до української етнографії та фольклору й постраждав Гнат Мартинович. Та для його сучасників, таких як Надія Суровцова, ще довго в душі, у серці «бриніла бандура, а молодий голос співав про Морозенка». Радувало і вселяло надію те, що в єдиній об'єднаній Україні ростуть молоді талановиті люди, які продовжать справу видатного музиканта й шануватимуть пам'ять митця, що не дожив до нашого «сьогодні».

Список джерел та літератури

1. Варич М.В. Тенденції розвитку жанру портретного нарису в українських мас-медіа / М.В. Варич // *Комунікаційні технології: наук. журн. [гол. ред. О.М. Холод]. – Т.2. – К.: КНУКіМ, 2013. – С. 4 – 10.*
2. *Інститут рукопису Національної бібліотеки ім. В. Вернадського (ІР НБУВ). Ф. 284, спр. № 1613 – 1621. Листи Платоніди Володимирівни Хоткевич до Надії Віталіївни Суровцової.*
3. *Надія Суровцова. Спогади про Гната Хоткевича / Н. Суровцова // Слово і час. – 1990. – № 9. – С. 77 – 79.*

Секція «Педагогічні науки та освітні технології»:

ЕКСКУРСІЇ З ПРИРОДОЗНАВСТВА ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ УЖГОРОДА

Керестень І.С.

Україна, Берегове,

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Ковач А.І.

Україна, Ужгород,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

In this paper we suggest a variety of modern possibilities of excursions to the living objects of the natural environment with the primary school pupils of Uzhhorod in order to familiarize them with the basic concepts of botany as well as with the rare Red plants and animals. In addition, junior students can learn about Uzhgorod's nature and other local values, including Lime avenue, Laudon arboretum, botanical garden and zoological museum of UzhNU.

Освіта, як обов'язковий компонент навчально-виховного процесу, є найважливішою складовою частиною сучасного суспільства. Звичайно, вона виникає як наслідок потреб суспільства і має певні зв'язки з економікою, соціологією, педагогікою, психологією та ін. Крім цього, політична сфера (демократичний або тоталітарний режим) також впливає на формування освітньої системи держави. З точки зору професійної інформації важливу роль у формуванні в учнів знань, умінь та навичок виконує екскурсія.

Однією з основних форм пізнавальної діяльності учнів початкових класів є екскурсія. Вона, як основний компонент пізнавального методу навчально-виховного процесу, активно впливає на розвиток особистості та на формування в учнів уявлення про той чи інший об'єкт живої та неживої природи.

За М. М. Фіцулою відмінність екскурсії від уроку, як форми організації навчання полягає в тому, що вона може бути жорстко обмежена в часі, і головний її зміст – сприймання учнями предметів і явищ у природній обстановці. [1, с. 208.]

Педагогічний та профорієнтаційний потенціал екскурсії до живих об'єктів навколишнього природного середовища в українській науково – педагогічній сфері розкритий не в повній мірі. Саме цими проблемами обумовлена і актуальність вибраного нами досліджуваного розділу педагогіки.